

Vaikuttavuusinvestoiminen

Petri Hilli, vanhempi neuvonantaja

12.12.2017

Vaikuttavuusinvestoiminen (engl. impact investing) on yksityisen pääoman tietoisista suuntaamista toimintaan, joka tavoittelee sekä taloudellista tuottoa että mitattavaa yhteiskunnallista hyötyä.

Tulosperusteinen rahoitussopimus (Social Impact Bond, SIB) on yksi vaikuttavuusinvestoimisen rahoitusinstrumenteista.

**TAVOITELTUA JA MITATTAVAA
YHTEISKUNNALLISTA HYÖTYÄ ELI
VAIKUTTAVUUTTA!**

Vaikuttavuuden ostaminen – siis mitä?

Miksi vaikuttavuusinvestoimisessa on järkeä?

Julkisen talouden tasapainottaminen vaatii uusia rahoitus- ja toimintamalleja.

Hyvinvointiongelmien ovat mittavia ja kalliita. Ehkäisevään toimintaan ei riitä varoja, vaikka se tulisi usein edullisemmaksi.

Systemaattinen tuloksellisuuden seuranta auttaa suuntaamaan niukat resurssit parhaisiin ratkaisuihin.

Julkisen, kolmannen ja yksityisen sektorin tiiviimmästä yhteistyöstä hyötyvät kaikki osapuolet.

Teesit vaikuttavuusinvestoimisesta

1

Ennakoivat ja pitkäjänteiset investoinnit luovat hyvinvointia ja kutistavat kestävyysvajetta.

2

Vaikuttavuuden perusta on kirkas tulostavoite.

3

Huolellinen mallinnus määrittää tulostavoitteen saavuttamiseksi tarvittavat toimet ja mittarit.

4

Yksityinen pääoma on tehokas työväline tulostavoitteiden saavuttamiseksi.

5

Vaikuttavuus syntyy yhteistyönä vaikuttavuuden tilaajan, palveluntuottajien ja sijoittajien kesken.

TULOSPERUSTEINEN RAHOITUSSOPIMUS (SIB) TYÖVÄLINEENÄ

**SIIRRYTÄÄN VAIKUTTAVUUDEN HANKINTAAN:
VALITAAN SUORITTEIDEN SIJASTA
MAKSUPERUSTEEKSI TULOKSET.**

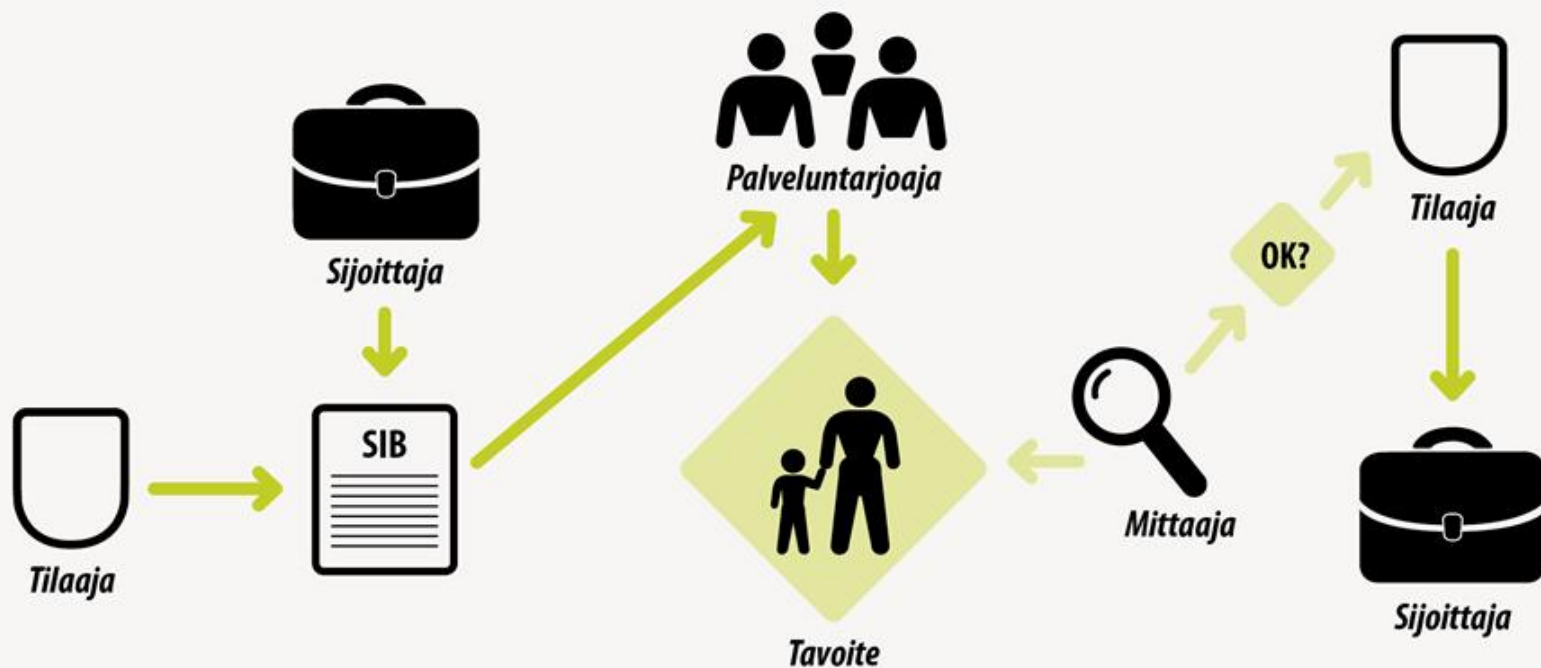

SIB – tulosperusteinen rahoitussopimus

- Voidaan hyödyntää kun
  - **halutaan ostaa tuloksia** – ei ”vain” suoritteita tai toimintaa
  - investoinnit ovat hyvin etupainotteisia suhteessa odotettavissa olevaan laadulliseen ja taloudelliseen hyötyyn = **edistävä ja ehkäisevä toiminta**
  - toiminta liittyy hyvin laajaan tai suppeaan väestöryhmään
- Voimakas tulevaisuusorientaatio
- Tuloksellisuuden todentaminen mallintamalla ja mittaamalla

Vaikuttavuusinvestoiminen käytännössä

Yksi vaikuttavuusinvestoimisen toteutusmuoto on *Social Impact Bond (SIB)* eli tulosperusteinen rahoitussopimus. Siinä sijoittaja kantaa kokonaan hankkeen taloudellisen riskin ja julkinen sektori maksaa vain tuloksista. Sijoituksin kerätyt varat käytetään asetetun tavoitteen edistämiseen.

1 Kunta havaitsee ongelman tai tarpeen, jonka ratkaisulle asetetaan tavoitteet.

2 Kunta määrittelee yhdessä palveluntarjoajan kanssa toimet ongelman ehkäisemiseksi.

3 Sijoittajat investoivat tarvittavaan toimintaan.

4 Riippumaton taho todentaa, onko asetetut tavoitteet saavutettu.

5 Jos tavoitteet saavutetaan, kunta palauttaa sijoittajalle pääoman ja maksaa sovittun koron. Jos tavoitteita ei saavuteta, kunta ei maksa mitään.

SIB-mallin keskeiset toimijat

Sijoittaja

*Raha hakee
merkitystä*

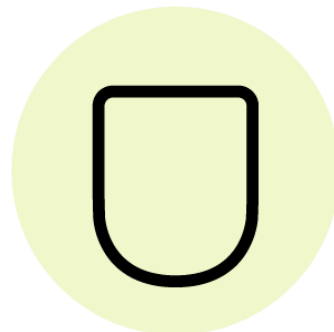
Institutionaaliselle tai yksityiselle sijoittajalle mahdollisuus vaikuttaa tärkeäksi kokemiinsa asioihin.

Palveluntuottaja

*Ideat lentoon
kokeilujen kautta*

Järjestölle, yritykselle ja yhteisölle mahdollisuus kehittää palvelumalleja ja skaalata niitä.

Tilaaja

*Hintalappu
tulosten perusteella*

Julkiselle sektorille mahdollisuus tarjota yksilön ja yhteiskunnan hyvinvointia tukevia palveluita ja maksaa vain tuloksista.

Mittaaja

*Todennettuja
vaikutuksia*

Auttaa valitsemaan tavoitteisiin sopivat mittarit ja arvioi tuloksellisuutta.

SIB-mallin idea?

Yksinkertaistettu esimerkki: lasten huostaanottojen ehkäisy

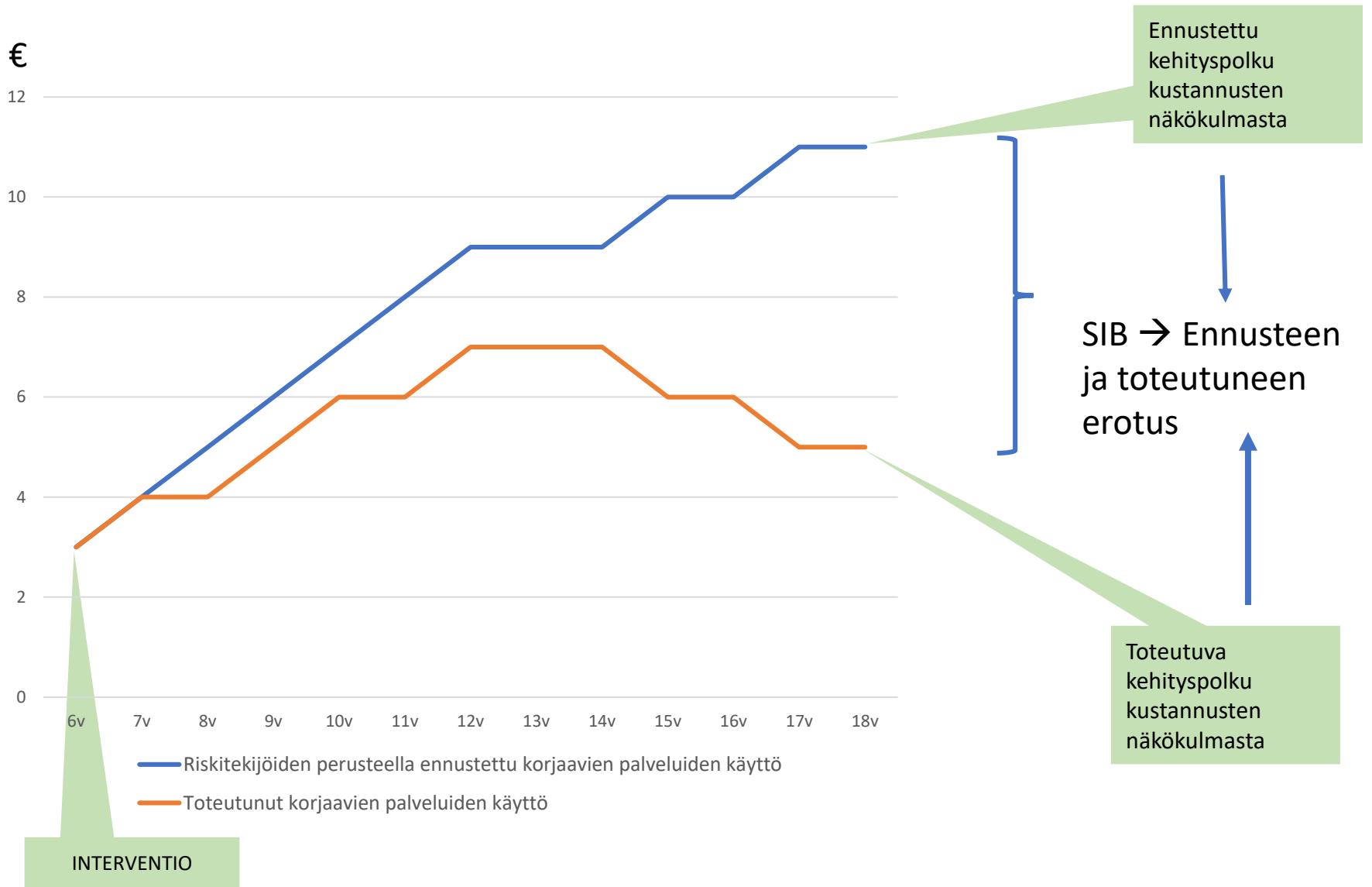
Jokaisesta huostaan otetusta lapsesta kunnalle aiheutuu vuosittain 130 000 euron kustannukset eli kymmenestä lapsesta yhteensä 1,3 milj. euroa.

Järjestön kehittämä uusi toimintamalli auttaa ehkäisemään huostaanottoja. Sen kustannukset ovat 500 000 euroa vuodessa.

Sijoittaja investoi tarvittavat 500 000 euroa toiminnan toteuttamiseen.

Jos asetettu tavoite saavutetaan, kunta välttyy kymmeneltä huostaanotolta.

Kunta säästää 1,3 milj. euroa, josta sijoittajalle palautetaan ennalta määritetty osa.

Työskentelyyn liitetään laadullinen arviointi

SIB-hankkeet: 7 teemaa

SIB	Tilanne
Työhyvinvoinnin edistäminen julkisella sektorilla (Tyhy-SIB) <ul style="list-style-type: none"> tulospalkkio: julkisen sektorin organisaatiot työnantajina; 4 asiakasorganisaatiota	<i>Käynnissä</i> <ul style="list-style-type: none"> hankehallinnoija: Epiqus rahasto noin 0,6 milj. euroa
Maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja kotoutuminen (Koto-SIB) <ul style="list-style-type: none"> tulospalkkio: TEM	<i>Käynnissä</i> <ul style="list-style-type: none"> hankehallinnoija: Epiqus rahasto noin 14 milj. euroa
Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen (Lapsi-SIB) <ul style="list-style-type: none"> tulospalkkio: (maa)kunnat	<i>Käynnistymässä</i> <ul style="list-style-type: none"> useita kuntia (esim. Hämeenlinna) mukana hankehallinnoija: FIM & LSKL & Epiqus
Työllistymisen edistäminen <ul style="list-style-type: none"> tulospalkkio: TEM	<i>Käynnistymässä</i> <ul style="list-style-type: none"> useita kuntia ja kuntayhtymiä mukana Kilpailutus juuri päättynyt
Tyypin 2 diabeteksen ehkäisy <ul style="list-style-type: none"> tulospalkkio: STM?	<i>Mallinnus käynnissä</i>
Ikäntyneiden itsenäisen toimintakyvyn vahvistaminen <ul style="list-style-type: none"> tulospalkkio: maakunnat?	<i>Suunnittelussa</i> <ul style="list-style-type: none"> useita (maa)kuntia mukana
Ympäristörahassto (EIB) <ul style="list-style-type: none"> tulospalkkio: kunnat, MMM, YM	<i>Mallinnus käynnistymässä</i>

Nuorten osallisuuden SIB (suunnitteluvaiheessa)

Toiminta alkaa viimeistään
yläkoulun 9. luokalla/
valitaan muutama koulu

Tukea tulevaisuuden valintoihin
Oma Linja?
Nuorten "LinkedIn"

Haasteissa tukena
OTE-työskentely
Psykologipalvelut

YLÄKOULU

AMMATILLINEN OPPILAITOS

Opintojen tukena:
Nuorten "LinkedIn"
Steamlane

Osallisuuden tukena:
Innola, Aktiivisen toiminnan passi
Valmennuspaja Mahis

TYÖELÄMÄ

TYÖLLINEN
TULEVAISUUS

Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen (Lapsi-SIB)

”Syrjäytymisen ehkäisy”

”Koululäsnäolo”

”Työelämään kiinnittyminen”

Intervention kohteena oleva ikäryhmä

0 – 10 vuotiaat

10 – 15 vuotiaat

15 – 24 vuotiaat

Vaikuttavuuden laskenta(esimerkiksi)

Sijaishuolto- ym. kustannusten ja tukien toteutuman ja segmenttikohtaiseen odotusarvon vuosittainen erotus

Koulupoissaolojen määrä tms. verrattuna odotusarvoon

Kustannusten ja verotuottojen nettomäärä verrattuna odotusarvoon

SIBin / intervention kesto

8 – 18 vuotta

4 – 8 vuotta

4 – 8 vuotta

Käynnistyneiden SIBien maksuperusteet

Julkisen sektorin työhyvinvoinnin edistäminen (TyHy-SIB)

- 175 euroa per vähentynyt poissaolopäivä suhteessa SIBiä edeltäneen vuoden tasoon, tarkasteluhorisontti 3 vuotta

Maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja kotoutuminen (Koto-SIB)

- 50 % säästetyistä työmarkkinatuista ja 50 % lisääntyneistä tuloveroista, verrattuna verrokkiryhmään, toteumaa seurataan KELAn ja verottajan rekistereistä , tarkasteluhorisontti 6 vuotta

Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen (Lapsi-SIB)

- (mm. nämä): säästöt lastensuojelun, psykiatrisen erikoissairaanhoidon ja peruskoulun erityisen tuen kustannuksissa sekä NEET-statuksen omaavien henkilöiden vähenemä, verrattuna riskitekijöillä painotettuun tilastolliseen ennusteeseen, tarkasteluhorisontti 12 vuotta, maksu vuosittain

Työllistymisen edistäminen (Työ-SIB)

- (alustava suunnitelma): x % säästetyistä työmarkkinatuista ja x % lisääntyneistä verotuloista, verrattuna riskitekijöillä painotettuun tilastolliseen ennusteeseen, tarkasteluhorisontti 4-5 vuotta, jakoprosentti x riippuu henkilön riskitekijöistä, ts vaikeammin työllistettävästä voidaan maksaa suurempi osuus säästöistä kuin helpommin työllistävästä

Lisätietoja

SIB-aihiot:

- Sari Rautio, sari.rautio@sitra.fi, 050 303 4560
- Anna Tonteri, anna.tonteri@sitra.fi, 050 325 0770

Mallinnus ja mittaaminen

- Petri Hilli, petri.hilli@sitra.fi, 040 754 2090

**HYVÄÄ
HUOMISTA,
SUOMI!**

sitra.fi | seuraavaerä.fi
@sitrafund

SITRA